UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Dote prælegata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

gatur: ideo cũ est defectus ex parte legãtis, vel promittẽtis viã: ia nõ est dñs, nisi pro parte, non impeditur contrahi obligatio rsonalis ad viam. licet ius reale nõ posset cõstitui, l. per fundũ. de ser. ru. præ. ꝛ ideo qñ est defectus ex parte legantis. nõ inspici r tẽpus mortis: qꝛ illo tẽpore subest habilitas ad cõtrahendũ ligationẽ personalẽ. ꝛ illo tũc ius reale non dꝛ constitui. l. si tibi mo. §. cũ seruus. ſ. de leg. j. ꝛ ſ. eo. l. fi. Inspicitur ergo tẽpus adi hereditatis. cũ illo tẽpore cedit dies quantũ ad iuris realis cõ utionẽ. vt seruitus cõstituta dicatur. Sed qñ est defect⁹ ex par egatarũ. vel eius qui stipulatur viã. impediturꝛ cõtrahi obliga personalis. ꝛ realis. l. si sub vna. §. fi. ſ. de verb. obli. ꝛ l. stipulatio non diuiduntur: ꝛ ideo cum talis defectus impediat obliga nem personalem ꝛ realem. merito tẽpus mortis inspicitur. vt Certe que dicta sunt in hac l. habent locum. quando verba le ti referuntur ad personam legatarij. Sed si verba legati referã d rem. non facta mentione persone: tunc valet. ꝛ ambobus minis queretur, arg. l. priori. ꝛ ſ. tit. ij. l. Caius. facit ad predi quod diri in l. i. ſ. de reg. Caton. † Vltimo, in hac lege habui as casum questionis gl. in l. si pluribus. ſ. de leg. j. vcꝛ. quãdo fun s relinquitur duobus. ꝛ cuilibet totus, vtrũ ab initio sit quili t dñs in totũ. vel pro parte: hic est ter. ꝛ ab initio est qlibet do inus pro parte: ex quo apparet ꝛ legatum vie nõ valet. Vltimo ta casum, quod dies seruitutis realis cedit a tempore mortis.

LEX IIII.

Domo vendita, que ab alia distinguitur pariete communi, dictas parietis videtur vendita.

aries cõmunis inter duas domos. an sit pro diuiso vel idiuiso.

Vis qui duas. Hic est bonus casus, ꝛ ex ipso habes. † quod si ego vẽ do tibi domum. que ab alia distinguitur pariete commu tantum medietatem parietis videor vendere. † Quero an pa s communis inter duas domos sit communis pro indiuiso, pro diuiso: Dic tert. videtur velle pro indiuiso. Tu autem dic ffisine, vt dixi in l. inter quos. in prin. ff. de damn. infect.

LEX V.

Et si maxime [a] Nota hic. quod requirun tur duo. vt legatum factum seruo valeat: quia requiritur quod dominus sit capar. em. quod tale quid legetur. quod eo facto libero, possit legari, plene habuistis ſ. de leg. ij. l. debitor. §. seruo. vbi Iurisconsul s hanc materiam examinauit.

ADDITIO.

LEX. ¶ Et si maxime. Vtrum hec lex procedat in contracti us, vide l. proinde. §. fin. de stipu. ser.

LEX VI.

Legatum seruitutis ex qualitate rei legate. ꝛ persone legata , magis presumitur factum contemplatione persone. quam rei. Alia. quando simpliciter relinquitur, tunc dicitur seruitus realis. Extraneus. quod vadat per domos alienas. ꝛ videat earum se creta. non est conueniens.

Cõcessio cõtinẽs beneficiũ principis, in dubio intelligitur realis.

Concessio principis continens aliquid contra ius, facta ciuitati, el vniuersitati, in dubio videtur realis.

Concessio continens priuilegium facta singulari persone, quan do dicatur realis, vel personalis.

Concessio priuati, vel inferioris a principe, continens meram fa ultatem facti, vt si dicatur, concedo tibi facultatem adeundi, pre umitur personalis.

Concessio priuati. que refertur ad ius. si sit indeterminate respe ctu fundi dominantis, dicitur personalis: si determinate realis, ni si ex qualitate persone, ꝛ relicti aliud presumatur.

Imperator concedens iurisdictionem in quodam castro, in du bio intelligitur facta concessio castro.

Facultas eundi. an sit facultas realis, vel personalis.

Pater † Ex qualitate rei legate persone legatarij presumitur legatũ seruitutis magis factũ contẽplatione persone. quã rei. h. d. ꝛ est materia hui legis multũ pulchra ꝛ subtilis. ¶ Oppo. ꝛ videtur legatarius debeat habere viam per alium fundũ testatoris, l. dã tas. §. j. ſ. tit. j. ꝛ diri plene ſ. eo. l. j. ꝛ sic ad quemlibet successorẽ trã it. Dicit gl. hic loquitur quãdo domus habebat iter per aliũ lo um: ibi quãdo per alium locum iter nõ posset habere. Cõtra hoc opp. ꝛ † quãdo via simpliciter relinquit, sit seruitus realis, nec debemus distinguere an sit iter per aliũ locum, vel non vt ſ. eo. l. si fundum. ꝛ j. l. proxima. Sol. fateor qõ in dubio videt relinqui ser uitus realis. prout verba sonãt. l. si fundũ. ſ. eo. Fallit si ex qualita te persone legatarij. ꝛ ex qualitate rei. aliud presumit. vt hic. Hic enim relinquebatur via filie sue. ꝛ per domos hereditarias, ꝛ sic nõ erat inhonestũ, ꝛ filia induceret per domos patris: sed ꝛ ex traneus iret per domos heredis, vt videret eius secreta non esset conueniẽs, l. ij. C. quãdo ꝛ quib. quarta pars debe. ꝛ sic videt hoc magis relinquere contẽplatione persone, quam constituere ius reale. Quero, vtrũ [a] concessio in dubio videatur facta in rem, vel personam: Respond. † quandoqꝛ talis concessio continet beneficium principis. ꝛ tunc in dubio debet intelligi cõcessio realis quo niam beneficia principum, ꝛc. l. fin. ſ. de const. princip. de hoc in Spe. de instr. edi. §. nunc autem. ver. si autem dubium. † Quãdoqꝛ concessio cõtinet priuilegium. hoc est. aliquid cõtra ius scriptum: ꝛ isto casu si quidẽ datur ciuitati, vel alicui vniuersitati. in dubio videtur cõcessio realis. l. forma. §. quanquã. de censi. Qñqꝛ † datur persone certe singulari. ꝛ isto casu gl. que est in d. §. quanquã, vide tur dicere ꝛ in dubio videatur realis cõcessio nisi aliud appareat. dom. Dld. repiehendit ibi illam gl. Tu dic de hoc plene, vt dixi in l. qꝛ tale. ſ. soluto matrimonio. † Quãdoqꝛ talis cõcessio non con tinet beneficium, vel priuilegium principis: sed est illa cõcessio pri uati, vel alicuius inferioris: ꝛ tunc quandoqꝛ conceditur mera fa cultas facti. vt si dico. Concedo tibi facultatem eundi. vel ꝛ pos sis ire. ꝛ similia verba que referuntur ad factum magis quam ad ius: [b] ꝛ tunc concessio presumitur personalis. l. apud Iulianum. §. si quis alicui. ſ. de leg. j. facit Inst. de stip. ser. §. sed cũ factum. Si ve ro concessio refertur ad ius: tunc aut fit indeterminate, respectu fundi dominantis. ꝛ presumitur concessio personalis. l. pen. supra de ser. rusti. predio. Aut determinate, ꝛ tunc in dubio presumitur concessio realis. c. cum venissent. extra de insti. ꝛ ſ. de ser. rusti. præ dio. l. antepe. ꝛ per totum. vt supra eo. l. si fundum. nisi ex qualitate persone. ꝛ relicti aliud presumatur: hic est casus in hac l. Et per hoc si Imperator concedit [c] iurisdictionem in quodam castro, ꝛ dubitatur vtrum concessio sit facta Comiti illius castri. vel sit fa cta territorio. ego in dubio presumo esse factam concessionem ter ritorio. nisi ex verbis cõcessionis aliud appareat. vt ſ. diri. † Que ro vtrum [d] illa facultas eũdi sit seruitus realis. vel personalis: De hoc plene dixi infra de alimen. ꝛ cibaria. lega. l. Mela. §. fina.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Quero vtrum. An in dubio cõcessio intelligatur personalis. Item adde secundũ Bal. An. ꝛ Im. in l. quia tale. ſ. ol. mat. ꝛ vbi tractatur de cõmissione officij, in dubio intelligitur de personali. l. cuius. C. de cur. fur. l. antepe. ꝛ ibi not. ſ. de tute. nisi committeretur sub nomine dignitatis. c. quoniã Abbas. de off. dele. l. solidorum. C. de exc. mu. lib. x. facit quod not. in l. more. ꝛ in l. ꝛ quia. de iurisd. om. iud. quid autem in rescriptis. ꝛ iurisdictionibus, vtrum conuenire possint successores. vide quod not. per doct. in l. ij. C. quando lib. prin. da. per Cano. in c. significante. de rescri. ꝛ ad de his Bar. in cõsi. inci. primo queritur vtrum iurisdictio ꝛ impe rium. ꝛ que no. Bal. in ru. C. de pri. do. ꝛ omnino Bal. in l. liberti li berteqꝛ. de ope. lib. ꝛ l. si non speciali. C. de testa. Dic ꝛ in dubio in telligitur priuilegium concessum tam persone. quam loco. ꝛ ꝛ cõ cessio in dubio intelligãt realis. tenet gl. xxv. q. ij in summa. Spe. in loco hic alle. ꝛ vide Io. an. in regula. priuilegium. in mer. ꝛ qõ not. glo. in l. sordidorum. C. de exc. mu. lib. x. Bal. autem in l. fi. C. de con sti. prin. tenet contra Bart. hic in fi. Bald. in l. fi. §. sed ꝛ si quis. C. communia de lega. dicit ꝛ officia sunt personalia. in dubio scripsi post Imo. in l. maritum. ſol. mat. vide Bal. in l. j. §. libertatibus cũ ver. seq. ad fi. de cadu. tol. vbi dicit, ꝛ si Baro legat ius colligendi passagium, est ius reale. ꝛ vide glo. in c. cum venissent. de instit. que est contraria illi que est in decre. alle. ſ. ꝛ eam sequitur Io. And. in d. regula. priuilegium ꝛc. ¶ Adde an in dubio concessio sit realis, vel personalis. Pe. de anch. consi. cccxxviij. An. consil. xliij. lib. ij. Bald. consi. ccxv. ꝛ xcvj. lib. iij. ꝛ consi. ccj. lib. iiij. Federic. consilio lxviij.

b ALEX. ¶ Quam ad ius. Et vide que diri post Barto. in l. j. ſ. de consti. princ. vbi late. ꝛ vide no. per Bald. in l. apud Iulianum. §. si quis alicui. de leg. j. ꝛ ibi per Imo ꝛ vide Imo. in l. si sic. de ver. obl. ꝛ no. in l. iuris gentium. §. pretor. de pactis.

c ALEX. ¶ Si Imperator concedit. Adde gl. in l. forma. ſ. de censi. quod videtur in dubio realis. Et no. Bar. in l. continuus. §. ꝛ si ab eo. de verb. obliga.

d ALEX. ¶ Quero vtrum. Vide Bar. in l. inter eos. ſ. de acquirẽ. rerum do. ꝛ in consi. incip. queritur an iurisdictio. ꝛ Bald. in l. fi. ſ. de consti. princ.

TITVLVS IIII.

De dote prælegata.

Quero. Quid importet istud præ, dic vt in gloss.

LEX I.

1 Legatum dotis continet id, quod actio de dote originaliter contineret.

Exceptio, que ex pacto oritur, tollit delationem legalem.
Legatum dotis, non tollit exceptionem peremptoriam a lege inductam, z nume. 4.
3 Pactum de dote lucranda, habet locum, quando matrimoniũ casu, vel culpa communi solutur.

1 **Cum dos.** Dotis † legatum continet, id quod actio de dote originaliter contineret: z exceptio que ex pacto oritur, tollit etiam dilationem legalem, exceptionem vero peremptoriam, que a lege inducitur, tale legatum non perimit. h.d. z nihil aliud. Ho. ter. ibi, nãquod est admissum. ꝛc. Opp. secundum gl. z videtur, ꝙ prelegatũ dotis contineat plusquam actio de dote, vt hac lege, versi. verum est. Sol. continet plus scz in tempore, sed non in quantitate. Op. Instit. de leg. §. sed si vxori. Sol. Ibi legauit certam quantitatem pro dote, hic vero dotem simpliciter legauit, quantitate non expressa. Item opp. z videtur, ꝙ tale pactum, ꝙ vir lucretur dotem
a propter liberos debet valere, [a] l. ij. ś. de pac. do. z in l. inter socerum per totam l. Sol. ille leges intelliguntur secundum istam, quia habent locum, si predecessit mulier: secus si vir, vt hic. Et ideo debes
2 scire, † ꝙ consuetudo que est posita in l. dos a patre, ꝙ dos reti-
b neatur propter liberos. debet intelligi [b] quãdo predecedit mulier: sed si predecederet vir nulla retentio propter filios fieret: qõ examinari plene ñ l. post dotem. ś. sol. matri. ¶ Quarto opponitur, z videtur ꝙ illud pactum, ꝙ dicitur de diuortio, sit iniquum, vel superuacuum. niam iniquum est si matrimonium solueretur culpa viri, superuacuum est si solueretur culpa mulieris, quoniam ipso iure debet perdere dotem, l. consensu. C. de rep. gl. fatetur contra-
3 rium: z dicit, † ꝙ illud pactum habet locum quãdo fit diuortium casu, vel culpa communi. ¶ Quinto op. ꝙ hodie pactũ de lucrãdo dotem in casu diuortij, non habeat locum cum diuortium non
c possit fieri de iure Canonico [c], vt no. in l. rerum. ś. rerum amo. z l. diuortio. ś. de neg. gest. gl. fatetur contrarium. Dicitur hic in ver. impense, ꝙ exceptio peremptoria, que a lege inducitur, non tollitur per legatum dotis. Contra, qꝛ imo legatum dotis tollit exceptionem compensationis, que est peremptoria vt j. eo l. dote. So.
d z aduerte [d] quedam † est exceptio peremptoria, que antequam in iudicium deducatur, dotem minuit ipso iure z ista nõ tollitur per legatum dotis, ita loquitur hic in ver. impense, Quedam est exceptio peremptoria, que dotem non minuit ipso iure. licet actionem possit elidere, z ista tollitur per dotis legatum. vt hac lege, §. j. z l. dote, j. eod. Ratio apparet expressa ex ipsa verborum significatione: quia si testator legat dotem, si dos est iam minuta. solũ id quod remanet est dos. Sed quando exceptio nõ minuit dotem ipso iure, tunc totum est dos. z exceptio per legatum tollitur: z hoc vult dicere Jurisconsultus. ¶ Ultimo op. z videtur ꝙ etiam ista exceptio impensarum necessariarũ tollatur. vt j. e. l. iij. in prin. z l. Meuio. §. i. ś. de leg. ij. Respõdeo. hic loquitur quãdo dos legatur simpliciter, qꝛ tunc non potest deberi, nisi quatenus erat dos: sed in contrariũ non fuit legata dos simpliciter, sed quicquid occasione dotis peruenit: vnde inspicitur id quod occasione dotis peruenit, nõ id quod erat in presenti. videbitis j. eo. l. dote, z l. iij. in prin.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Debet valere. An z qñ valeat pactũ super dote, z in preiudiciũ mulieris, siue mariti, vide late Imo. in l. socer. §. Luci [a], sol. matri. sequitur in l. pro hereditariis. C. de here. act. vbi dicit, qd si simul omnes perirent, z vtrum istud pactum locum habeat simpliciter, an si decedat cum liberis ex primo matrimonio, z quid in statuto, vide Pau. de ca. in l. ij. in prin. ś. sol. ma. Et quid in donatione propter nuptias, an pactum de causa lucranda eodem modo intelligatur, vide Bartol. in l. iij. §. j. C. de bonis que liberis.
b ALEX. ¶ Debet intelligi. Sed quid si per pactum vel statutum maritus debet lucrari dotẽ vxore predecedẽte, z vxor legauit dotẽ suã alteri, an possit? Dic ꝙ sic. ter. est no. z ꝙ ibi p gl. in l. cũ marit [a]. §. fi. ś. de pac. do. Tu vide bal. i l. p hereditariis. de here. actio.
c ALEX. ¶ Jure Canonico. Vide Bal. in l. si qua. C. de secũ. nup.
d ALEX. ¶ Et ãduerte. Et quando intelligatur relictum dotis deductis expensis. vide omnino Bartol. in l. Meuio. de leg. ij.
1 ☞ Legatum dotis quando extinguatur.
2 Testator legans centum que habet in arca. vel apud se deposita habet. an valeat legatum, si centum non reperiuntur.

1 **Ideo autem.** Dotis † legatum extinguitur, si postea dos mulieri recte soluatur, vel res dotales intereant, vel si ab initio dos perfecte constituta non fuit: sicut cũ legatur corpus qõ in rerum natura non est h.d. Dp. ꝙ dos nõ possit solui cõstante matrimonio, l. j. C. si constan. ma. dos sol. Sol. Intellige, ꝙ hic fuit soluta in casibus permissis, l. mutuis. §. manente. ś. de iure do. z l. quamuis. ś. solu. matr.
a Item opp. [a] licet extinguatur dos, non tamen extinguitur legatum, vt ś. de leg. ij. l. cum filius. §. heres. gl. nõ soluit: quare Dy. dicit ꝙ ibi debitũ non erat extinctum, sed erat in aliã speciem obligationis trãslatum: hic vero omnino extinctum. Idẽ no. ibi
2 hic ꝙ ille † qui legat centum, que in arca habet, vel apud se reposita habet, si non reperiunt, non valet cõtra hoc videtur casus si non designata. C. de fal. cau. adiec. z l. cũ tale. §. falsam. j. de cond. z demon. In gl. sunt due sol. Una est, ꝙ ibi legauit certam quantitatis dotis in genere, vt puta, centum, que in arca habet. Ideo si nõ reperitur, legatũ vitiatur, vt l. si seruus legatus. quinqꝛ. ś. de leg. j. z est vera sol. Alij, vt Rog. dicunt, ꝙ id citur in fi. est verum, si probetur testatorem errasse: secus si non. h.d. vt probatur in legibus cõtrariis. Videamus an ista sol. ra. Et videtur dicere Roge. eo ipso ꝙ probatur error. falsa. vitiat legatũ. Contra, imo debet probare testatorem aliter
b rum non fuisse, [b] l. cum tale. §. falsam. j. de cond. z demonstr. Quandoqꝛ causa legandi nõ est obligatoria: tũc illa causa citur coherere legato, nec legatũ vitiatur, nisi probaret testator aliter legaturũ non fuisse. d. §. falsam. Sũtqꝛ causa legãdi re gatoria, tunc talis causa legãdi dicitur inherere legato. z si legatum, eo ipso ꝙ error probatur. ita loquitur dictũ Rog. j. C. de fal. cau. adiec. leg. Secundo videtur, ꝙ Roge. malo in alio, dicit enim, ꝙ qũ lego centum que in arca habeo, videor magis designare certam quãtitatem, non corpus. Contra hoc videtur. d. l. si seruus. §. qui quinqꝛ. ś. de leg. i. ne respicias verba Roge, non retulit se ad legatũ centũ ça habeo: sed ad legatum centũ que apud me deposita h er verbis eius euidenter apparet, z probatur. ¶ Quero. tor dicit, lego centum, que apud me deposita sunt. vtri videatur se referre ad quãtitatẽ vel ad corpus. Jac. de Ar ad corpus, qꝛ de natura depositi est, vt certũ corpus tra Lucius. ś. depositi. ideo ad corpus se refert. Dd. dicit. hic bio videtur se referre ad quantitatem, nisi designetur locus
c sunt, l. Lucius. §. quisquis. ij. ś. de leg. ij. quod satis placet

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ Item opp. Ista gl. est sing. z no. dicta a vsu sum no. z sing. in l. fi. C. de don. cau. mortis, z quod no. in l. ar j. de donation. causa mortis.
b ALEX. ¶ Legaturum non fuisse. Et ista fa. fuit. Pap. rescripta Titio de Bononia. z est de Padua, an valeat de Spe. in tit. de rescri. presentata. §. commune autem. vt. dubitetur. facit l. his verbis. §. fi. de here. insti. z latius per l. demonstratio falsa. hic allegata.
c ALEX. ¶ Placet mihi. Facit l. si seruus ś. eo. z hoc ibi Pau. de Ca. in §. fi. cum l. sequen.
1 ☞ Legatum non vitiatur, si ex tribus demonstrationibus sit falsa. alie due vere.
a **§. Si quis vxori.** [a] Ho. tert. ibi, nam quando monstrate, ꝛc. Ho. quo feci magnum festum in l. demonstratio. in prin.
1 mon. Pone aliquis dicit, Lego domino Bar. [b] Pe
b rato, legum doctori. modo est verum, ꝙ sum de Sar gym doctor, non tamen sum Bar. Petri. Certe si duo tiones sunt vere, illa falsa demonstratio nõ vitiat. vt. in fi. in d. l. demonstratio. §. j. de conditio. z demonstratio.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Si quis vxori. Nunc tertum ad vnum. in l. de etate. in versic. nunc ad propositum. de minor.
AND. BAR. ¶ Et vide casum fin. in l. Diuus. ad in geminata conditio excusat quem de falso. z vide tertum in l. cum scimus. de agri. z censi. libr. z. vbi geminata condi lidatur.
b ALEX. ¶ Domino Bar. Vide casum de quo Bar. fecit festum in l. demonstratio. j. de cond. z demon. z adde qꝛ in l. j. §. fi. j. de appel. in ver. super tertio quero.

LEX II.

1 ☞ Donatio causa mortis magis accedit contractui, quam voluntati.
2 Filiusfamilias quare potest donare causa mortis, z non
3 Dos quod debeat esse vbi sunt onera matrimonij, intelligi spectu viri, non mulieris.
6 Actio de dote oriatur constante matrimonio.
7 Testator legans dotem videtur ius dotis legare: si quic uenit de dote, videtur legare quantitatem.
8 Mulier que agit ad dotem legatam per socerum, actione mento, si cautio fuit omissa, potest conueniri actione caueat.

Si socer. * Ista lex ponit multos casus, ideo diuido vobis. Primo, loquitur quando testator legat dotem nurui, vsque ad §. per contra
Secun

cundo, quando legat dotem viro, vsq; ad §. idē Julianus querit dotem. Tertio, quando legat dotē extraneo, vsq; ad §. idem Julianus querit, si mulieri dos. Quarto ponit casus communes omnia precedētia dicta, vsq; ad finē legis. Et quelibet particula diuiditur in alias particulas: ideo gratia breuitatis omitto. t. tex. ibi, quippe, &c. Ante oia expediamus gl. Opp. de l. morte causa. in princ. de do. inter vir. & vxo. gl. soluit aliud in legato hic: aliud in donatione causa mortis, [a] vt ibi: rationem no. gnat gl. † q2 donatio causa mortis magis accedit cōtractui: sz tum est mere vltima voluntas, ideo ibi non valet inter virum & vxorem. vide gl. que incipit, & ideo contra maritū. Ex hoc redditur ratio, quare filiusfam. potest donare causa mortis, & nō testari. t plene no. in l. tam is. §. j. ĵ. de do. cau. mor. Itē op. gl. de. l. sed & o dote. §. si nurui. ĵ. de leg. prestan. Sol. gl. Non ob. vt patet ex sequentibus §§. illius legis. ¶ Querit gl. quid si filius non habet heredes, & hereditas patris nō est adita, quantum ad actionē personalē constat ꝙ eam non potest intentare, q2 non habet con quem intentet. Sed an poterit intentare actionē hypothecariam, vel qualiter sibi subuenietur? dicit. gl. sibi subuenietur ex generalitate regule. l. si is. §. j. de iu. do. quā glo. signa. Uidete regulā, que ponit in d. l. si is. §. j. est, ꝙ ibi debeat esse dos, vbi onera matrimonij sustinentur: sed regula illa nō videtur subuenire mulieri, marito, qui sustinet onera matrimonij: & ita dz intelligi hic gl. uenietur ei, scilicet, marito, referēdo se ad regulā. ita dicit Jac. Are. † An autem vxor possit agere ex vigore l. si constāte. ŝ. sol. Dic vt ibi plene examinaui, in materia de repetentibus dotē, i in viij. q. secūde partis principalis allegaui hanc gl. ¶ † Pro declaratione induco in ar. hāc l. q2 primo hic videt casus, ꝙ quis potest pati se conueniri actione que non competebat, vt hic, prin. Nam video, testator non pōt grauare heredem, vt ipse cōueniatur actione, que non est. In contrarium videtur casus in l. Julianus. §. quantum autem. ŝ. ad exhib. Solu. quedam [b] est actio semel fuit nata, licet sit extincta, & ista actione bene potest pa- quis se conueniri, & procedit iudicium, licet appareat actio extincta. Ita loquitur d. §. quantū autem. Si vero actio nunq; fuit a [c] tunc quis non potest pati se conueniri, & si appareat nō esse am, iudicium non procedit, vt hic, in princ. nisi actio pendente iudicio debeat oriri, l. si Titius. ĵ. de verb. obl. & ibi latius dixi. Secundo scitis, † ꝙ quedam gl. dicunt, ꝙ actio de dote oritur cōstante matrimonio. Alij dicunt tantum soluto matrimonio, vt not. in l. iurisgentium. §. vt puta post diuortio. ŝ. de pact. & not. ĵ. eo. l. pater. Hic tamē est casus, ꝙ nō oritur cōstāte matrimonio. ibi quip nupta est. Dixi plene in l. si cōstante. §. j. ŝ. sol. matri. ¶ † Quero quid in dubio? Rñ. in dubio verba testatoris sunt inspicienda: aut legauit dotē simpliciter, & videtur legare ius actionis de dote, vt ĵ. l. prori. in fi. Aut legauit quicquid peruenit de dote, & videtur legare quantitatem. l. Meuio. §. a me. ŝ. de leg. ij. ĵ. l. prori. in fin. ¶ † Quero, dicitur hic ꝙ mulier dz cauere, quid si cautio ta fuisset omissa? Respōdeo, pōt mulier conueniri actione incerti vt caueat, vel repetat quod datum est, l. ꝙ si nulla. ŝ. de leg. j. & l. qui exceptionē. §. si pars. ŝ. de cōd. indeb. Tene menti que ŝ. dixi.

ADDITIONES.

CLAV. DE SEISS. ¶ Si socer. Intellige tamen, & limita per que not. in l. cum mota. C. de transact.

ALEX. ¶ Causa mortis. Utrum donatio causa mortis. sit vltima voluntas, adde Ang. in q. inci. Astensis miles. Tu collige bonam doc. ex no. per Bal. in l. j. C. de do. cau. mor. adde tamē casum, quo magis accedit vltime voluntati, quam contractui in l. j. & i Bal. C. de secun. nup. & vide etiam ibi Sali. qui etiā dicit ꝙ inquantum ad originem talis donatio exigit contractum, & olim fiebat per stipulationem, hodie pacto nudo secundum gl. in l. cū pater. §. Meuio. de leg. ij. sed inquantum ad effectum & priuilegium magis assimiletur relicto. Ita loquitur d. l. j. de secun. nup. hinc est ex do. cā. mor. transit dominiū recta via, sicut de legato, text. est ng. in l. ij. ŝ. de pub. Item in ea habet locum ius accrescendi, sicut legato, in l. vnica. in fi. C. de cadu. tolen. & ita tollitur contraria voluntate, sicut legatum, l. vbi ita donatur. ĵ. de don. causa mor. sz hoc differunt: q2 legatarius potest repudiare legatū, sed q se- el agnouit donationem causa mor. nō potest postea repudiare, t no. in l. cum pater. §. j. de leg. ij. & istis adde glo. Justi. de do. §. j. & icit Bal. in l. hac consultissima. C. qui testa. face. pos. ꝙ statutum faciens mentionem de vltima voluntate, nō habet locum in don. cau. mor. secundum Bal. & Imo. in l. j. ŝ. de test. contrarium videtur velle Bal. in l. fi. in vlt. col. de fideic. dixi post doc. in l. ij. ŝ. de le. Adde an donatio magis accedat contractui, quam vltime voluntati. Bald. consi. cj. & consi. clxij. & clxvj. vbi an vsurarius possit causa mortis donare.

ALEX. ¶ Sol. quedam. Hic videtur sing. obstare tex. in l. ij. C. de pac. cum sim. pro quo ibi vide Fulgo. Item contra Barto. videtur casus in l. cum putarem. & ibi doc. famil. ercis. dixi' post Ro. in l. si Titius. vbi doct. tangunt. de verbo. obliga.

AND. BAR. ¶ Et illum tex. not. q2 est singularis, & vide casum in l. optimam. C. de contrah. & commit. stipul.

c POMA. ¶ Si vero actio nunq; fuit nata. Cū Bar. tenet Raph. & Mod. in l. si Titius. hic alle. Are. in §. quedā, ver. aduertatis tamen. in fi. Inst. de acti. Alex. cons. cxxxvj. inci. in causa. & questio. in ij. volu. contra tamen Bart. tenet Alexan. & Are. in d. l. si Titius.

IO. FR. RV. ¶ Adde ꝙ contra tenent Are. & Alex. in d. l. si Titius. sed eum sequitur Rapha. cu. & Ro. ibi. & Mathesi. sing. viij. & Ang. de Are. in §. quedam. Insti de actio. & ita communiter tenetur secundū Jas. in d. l. si Titi9. vbi rūdet motiuis Alex. & Are.

1 ☞ Actio de dote quomodo supersit, quādo dos sit soluta viro.

§. Per contrarium. (Legatū dotis filio exheredato factum, ipsum actione de dote non obligat, sed si legatum petere volet, heredibus cauere debet. hoc dicit.) ¶ Quero de ratione diuersitatis inter peculium legatum libero, & dotem legatam marito? Respondeo, actio de dote procedit ex contractu & ideo licet heredes soceri desierint habere, obligatio ex contractu remanet: sed obligatio de peculio habet instar realis actionis, l. quesitum. in princ. ŝ. de pec. Si ergo desijt habere peculium, desinit teneri illa actione de peculio: sicut in pupillo, qui sine sui culpa desijt rem possidere, l. si a bone fidei. ŝ. de rei vendicat. Dicitur hic, ꝙ conuenitur seruus non heres. Cōtra. imo heres. l. ij. C. an seruus ex suo facto. Tres sol. sunt in gl. Una est. ꝙ libertus conuenitur, scilicet in effectu. sed heres principaliter. Ista sol. reprobatur in fi. glo. q2 secundum hoc non esset differentia inter peculium & dotem. Soluit gl. secundo modo. & nihil valet. Ultimo soluit, & bene, vt in ea patet. Et rationem huius sol. gl. ponit in l. contraria. quia quando libertas directo datur heredi. culpa non potuit imputari: quia nullo tempore potuit retinere peculium, sed quando per fideicommissum potest imputari culpa, quia non debuit manumittere, nec pe-
1 culium dare, donec creditoribus satisfieret. ¶ † Ultimo dicit hic, ꝙ licet dos sit soluta viro adhuc actio de dote superest. Istud dictum debes intelligere, quando matrimonium fuit postea solutum inter vxorem & virum eius. alias non peteret, vt in prin. huius legis. Uel si ponis constante matrimonio, debes exponere, actio de dote. id est, spes actionis de dote, alias non procederet.

1 ☞ Debitor si soluat creditori creditoris sui, an extinguatur obligatio.

§. Idē Julianus querit, si dotē. Opp. ꝙ solutione facta alteri, actio cōpetens marito perimi non poterat. l. si Stichū. §. fi. ĵ. de dona. Breuiter ego dico, ꝙ hic soluitur alteri. qui ab ipso marito dotē repetere posset, sicut si creditori mariti solueret. Uel dic. ꝙ hic fuit legata dos marito pro muliere, vnde merito pōt mulieri solui. ¶ † Ultimo nota ex isto §. qd si
1 debitor soluat creditori sui creditoris extinguit obligatio. Cōtrarium no. in l. solutū. §. solutam. ŝ. de pi. actio. Pro hoc est glo. in l. si cum militi. de compensa. & in l. si opera de doli excep. & Instit. quibus modis tollitur oblig. in princip.

1 ☞ Statuto stante ꝙ massarij cōmunis, nullam pecuniā possint soluere, absq; detractione sex denariorum pro libra, si cōducti fuerint doctores pro certo salario absq; aliqua deductione, qualiter illis sit consultum, si massarij velint seruare statutum.

§. Item querit. Hec est tertia pars. Op. ĵ. ad l. fal. l. cum dotē. vbi est tex. in cōtrariū. Sol. Falcidia non detrahitur respectu finalis effectus, sed ab initio sic: vnde illa secundum istam debet intelligi. ¶ Quero, dr hic, cōmoda representationis in hoc legato sic obseruent quero, quid si non sit dictū an si dos ipsi mulieri prelegaret, defalcaret cōmodum representationis. Quidā dicūt, ꝙ non. l. si vsufruct9. §. j. ĵ. ad l. fal. & d. l. cū dotē. Contrariū determinat gl. & bene. per l. j. §. si quis
1 creditori. ad l. Fal. Exēplū ponit glo. ¶ † Ultimo ista lex est bona
a ad vnā questionē, que fuit de facto. Doctores fuerūt [a] cōducti ab isto cōmuni pro certo salario, absq; deductione alicuius gabelle, demū erat aliud statutū, ꝙ massarij cōis nullam pecuniā possunt soluere, nisi detraxerint sex denarios pro libra: querebat. an a doctoribus debeat detrahi? Determinatū fuit ꝙ Massarij debeant detrahere: sed doctores contra cōmune, in eo qd eis detrahetur habent actionē. Et hoc probatur per hunc tex. licet nō fuerit alle-
c gatus, & per §. sed & marito. ĵ. ea. l. Unde deuentū fuit, [c] ꝙ illud qd pro gabella deducebatur iterum soluebatur cum deductione gabelle, donec gabella ad nihilum deueniebat.

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ Doctores fuerunt. Et vide Bart. in simili in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. nec Imperator potest si vellet, nisi esset iusta causa, vide quod no. in c. j. de natu. feu. in vsi. feu. & quod no. in l. Cesar. de pub.

b ALEX. ¶ Fuerunt conducti. Adde quæstio, quam in simili ponit Bart. in l. Hesennius. §. fi. in prin. ad leg. Fal.

c ALEX. LOS. ¶ Deuentũ fuit. Exemplifica hoc modo. doctor debet habere centum ducatos in anno, ex quibus Massarij detrahent decem pro gabella: demum de mandato cõmunis soluẽt ista decem & detrahent vnum pro gabella, denuo soluent vnum, & detrahent decimã partẽ illius, tandem vsq; ad nihilum deducetur gabella. not. q; alibi nõ reperies exemplificatum, & est subtile.

§. Idem Iuli. querit si mulieri.

Istud quod in hoc §. dicitur. q; mulier cui legata est dos, non patitur Falcidiam, intelligo quando soluto matrimonio fuit legata, q; erat sibi debita: secus si adhuc debita non esset, vt ĩ. proximo §.

§. Sed & marito (Dos legata matrimonio constante patitur Falcidiam, licet illud in familie erciscun. iudicio deducatur. h. d.) ¶ Facit ad id quod dixi ĩ. prori. §. & in §. item querit.

c ☞ Fundus & estimatio si legatur vni & eidem, vtrunq; legatum concurrere potest.

§. Mela scribit. Hic est nouus §. & sibi nescirẽ dare concordantiam aliquam, ideo tene menti. ¶ Quero hic, vtrum fundus fuerit datus in dotem estimatus, vel inestimatus? Quidã intelligunt de fundo dato in dotem inestimato: sed hoc non placet gl. q; secundum hoc nullum esset legatum q; fundus inestimatus debet reddi incontinenti. §. exactio. C. de rei vxo. actio. & sic nullum commodum contineret: licet aliter no. gl. in l. diuortio. §. interdum. ĩ. sol. matri. & ibi reprobatur. Vnde gl. dicit. q; fuit datus estimatus, an sit verum, ĩ. dicam. ¶ Sed retenta illa lec. quero, que est ratio huius §. Dicit glo. ne circa eandem rem concurrant due cause lucratiue: & ista ratio colligitur ex legibus allegatis in sequen. gl. scilicet. in l. Meuius, in prin. ĩ. de leg. ij. & l. plane. §. j. & v. ĩ. de leg. j. Sed hoc non videtur aliquid dictum. Nã quando fundus datur in dotẽ estimatus, non
a est in dote fundus, sed pecunia. [a] l. quoties. ĩ. de iure dotium. & l. si
1 inter virum. C. de iure dotium. Sed quando vni & eidem legatur fundus, & estimatio fundi, vtrunq; legatum potest concurrere. l. fundum. ĩ. de nouatio. Ho. per Dy. in c. bona fides. in fin. extra de re. iur. lib. vj. & sic mulier haberet vtrunq; quod puto verissimum. De hoc est gl. no. in l. Licinius Locusta in princ. ĩ. de lega. ij. & ibi dixi me dicturum hic. Quomodo ergo respondemus ad hanc legem? Respondeo, duobus modis. Primo. q; dicamus hunc fundum datum in dotem inestimatum, vnde fundus erat in dotẽ, nõ quantitas. Et hoc apparet ex ter. qui dicit, non bis, sed semel deberi fundum, non dicit estimationem fundi. Si tu dicis, secundum hoc, legatum non valebat, cum non haberet commodum. Resp. pone tali modo q; valet. q; ex pacto fundus non debebat inconti nenti restitui. Secundo modo respondeo, etiam sustinendo gl. q; hic fuit datus estimatus: tunc est dicendum, q; primum legatum fuit factum exp; esse contemplatione dotis, & pro dote. & postea dos fuit legata simpliciter: vnde cum ob eandem causam sit factũ non debetur nisi semel. l. Lucius. §. impuberem. ĩ. de leg. ij. & l. alimenta. §. Basilice. de alimen. & cibo lega. tene menti, q; vtilia sunt.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Sed pecunia. Ho. quando relinquit fundus dotalis, an debeatur estimatio, & fundus. Adde Bar. in l. plane. §. j. de le. j.

§. Ibidem Mela. Oppo, & videtur quod non tenetur stare colono, l. nihil proponi. §. fi. ĩ. de leg. j. cum simi. Dicunt quidam speciale in dote. Dic vt plene dixi in l. si filio. §. fi. ĩ. solu. matrimo.

LEX III.

1 ☞ Mulier eatenus onere fideicommissi grauari potest, quatenus legatum dotis excedit quantitatem.

2 Fideicommisso in vniuersali non venit quod quis extra iudicium defuncti percepit.

3 Dotis quantitate legata, videtur legatum id, in quo dos erat minuta propter impensas.

4 Prelegatum factum vxori, in dubio non videtur factum animo compensandi.

Cum quis. Supra locutus est Iurisconsultus de prelegato dotis: hic vero loquit̃ de fideicõmisso, quo grauatur mulier, cui dos est prelegata: siue legetur dos mulieri, siue aliud pro
1 ea: eatenus autem † potest onere fideicõmissi grauari, quatenus relictu dotis quãtitatẽ excedit h. d. fin Dy. Ho. q; dixi in summa-
2 rio. Secundo no. q; in fideicommisso vniuersali nõ venit, id quod quis ex iudicio defuncti non perceperit, vt hic in versi. nam & si quis. Dicitur hic, q; fuit prelegata dos: vnde videtur legatum id, in quo erat minuta dos propter impensas. Contra de leg. j. ĩ. cod. versi. impẽse, &c. Sol. ibi fuit legata dos simpliciter: hic vero fuit
3 † legata quantitas: vel fuit dictum, quicquid ad me peruen-
a Menio. §. a me. de leg. ij. Dicitur hic. [a] hoc tamẽ animo
4 † quid in dubio, an videtur relictum animo compensandi
re: Casus est q; non nisi exprimatur. in l. vnic. §. secundum
vxo. actio. & l. creditorem. ĩ. de leg. ij. Facit, id quod dixi in l.
dotem. §. si pater. supra soluto matrimo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Dicitur hic. Et facit iste versi. nam & si quis
mes concessit militi castellaniam cum quarta omnium
num. Queritur, cum quidam debeant amittere bona
derunt comitem, an castellanus de illis bonis debeat
tam. per Bal. in c. j. de cap. qui cu. vend. refert Old. de
non, sed si pene desciderent ex delictis inter alios com
in comitem. bene deberet habere. & ita sequitur Bald.
Old. ita determinauit consi. cxlviij.

1 ☞ Grauari vltra quam sibi relictum est, quando quis

§. Mulier. (Si aliquid legatur mulieri animo compensandi, & rogatur restituere, quicquid
peruenerit, non solum rem principalem, sed etiam fructus.) Iste §. comprehenditur sub precedenti summario.
proinde, & est not. ideo menti tenendus. Opp. ad istum
quod his verbis, ĩ. de leg. iij. Responde gl. hoc est special
iecturata voluntate defũcti, q; reliquit pro debito: vnde
voluisse q; quicquid habuit vltra debitũ, restituat cum fr
1 quod tene menti. Op. contra hanc legem, q; quis possit
vltra quam est sibi relictũ. l. Imperator. §. j. ĩ. de leg. ij. Sub-
gue aut legatur quantitas a legatario quantitate
a legatario specie, aut species a legatario quãtitate
a legatario specie, vt colligitur ex ter. in d. l. Imperator.

LEX IIII.

1 ☞ Verbum, amplius, non inducit repetitionem, nisi
eo, vel hoc.

2 Legans vxori centum, preter, vel supra, vel vltra dotem,
legare dotem.

Quita (Verbũ, amplius repetitionem
h. d.) ¶ Opp. quod verbũ, amplius
dicatur, hoc amplius, vel eo amplius, nõ induc
titionem. l. si seruus. §. si ita scriptũ. ĩ. de leg. ij.
2 opi. in gl. vltima est vera, & exemplum vt dixi in cõtrario.
a ro, quid si [a] testator dicat, lego vxori centum preter dotẽ
legata dos? Certe sic. l. Seio. §. vxori. ĩ. de ann.
b rit, lego centum [b] supra dotem, an videatur dos legata
de Are. q; videtur legata dos: q; verbum supra intelle
cut verbum amplius. allegat ĩ. solu. mat. l. diuortio. §.
ver. item si locatio. & l. si vno. §. pe. ĩ. loc. & est casus
c l. Seia. ¶ Sed quid si dixit, lego centum vltra dotem
tur legare dotem? Dixit Jac. de Are. q; sic. l. si vltra
Hoc ponit Jac. de Are. hic, & l. qui bona. §. fi. qui
no infecto.

ADDITIONES.

a AND. BAR. ¶ Quero quid si. Et no. de ista dictione
pra, & vltra. si legentur decem preter fundum, debeatur
de dictione super, vide ter. in c. fi. de ordi. cog. vbi pon
no, rei substantiam. c. super literis. de re. spo. & vide
rit. & obe. Quandoq; exponitur pro preter. in aut. de
tem tutelam. collatio. iiij.

b POMA. ¶ Sed quid si dixit, lego cẽtum. Et de istis
vide Jas. in l. actione. de transac. & in l. si cum. §.
cau. Old. cons. xlix. per Rom. cõs. cxxxiij. in vltima
Et de dictione preter. vide ter. in l. si ita legatum. in
ga. primo.

* CLAV. DE SEISS. ¶ Adde Are. in l. diuortio. §.
no. col. j. ĩ. solu. matri.

c ¶ Vltra dotem. Adde Ang. consi. cxxciij.

LEX V.

Cum vulgari (Prorogatio dicit
tis. h. d.) Opp. ĩ. de leg. j. l. talis. in principio.
le est in legato dotis. Et est ratio, q; legatum ad dotem
a alias legatum efficeretur [a] inutile. Ita dicit gl. & bene.

ADDITIO.

a ALEX. LOS. ¶ Efficeretur. Ho. ex his verbis per hunc
nunquam fit relatio, quãdo ex relatione actus infirmatur
per Decium consi. xiiij. versi. confirmatur, vol. j.

LEX VI.

De prelegata. (Propter impensas, vel donationes
legata non retinetur: impense tamen necessarie

,hoc dicit) Opp. §. de leg. ij. l. Menio. §. j. Bl. non soluit. sed ibi paret solutio: q; debemus intelligere, quando legauit dotem pliciter: secus si legauit, quicquid ad eum peruenit: quia tunc n deduceret impensas necessarias, vt ibi dicitur in text. ⁊ vi tis supra eod. l. ij.

LEX VII.

Legatum alternatiuum in corpore, quod non reperitur in um natura, ⁊ in pecunia, valet in pecunia.

Cum scriptum. [a]Si legatur aliquid pro dote, adiecta certa quãtitate: siue dos fuerit nulla, siue minor, tenet legatum, hoc it. No. ter. in fi. † quando legatur corpus, quod non est in rerũ ura, ⁊ pecunia alternatiue valet legatum in pecunia. Opp. de §. adeo. §. eo. Solu. ibi fuit relicta dos, non adiecta certa quan te: hic vero fuit expressa certa quantitas.

ADDITIO.

Cum scriptum. Vide Bald. pro ista l. consi. ccxj. in l. pater. ver. ne per ordinem. Vide Alex. consi. rxxij. in fine. in iij. volumi.

LEX VIII.

Promittens indemnitatem, intelligitur promittere de de ndendo, ⁊ tenetur iudicium suscipere, licet non cogatur. nu. 3. ctio de dote nata est constante matrimonio. licet agi nõ possit, ror. quando heres soceri non est soluendo, pro legato doris ei n facto. potest agere contra maritum, ⁊ qua actione. pothecaria intentata veniunt etiam nomina debitorum.

Pater. [a]Valer videtur aliquantulum intricata, sed in veritate non est. Primo, ponit vnũ dictum vulgare. Secundo, circa illud format septem questiones. per ordinem. Secũda ibi, sed si prius. Ter ibi. quod si ratum. Quarta ibi, sed si totam. Quinta ibi, sed si s. Sexta ibi. si forte. Septima ibi, quid ergo. Opp. per or em ad quamlibet partem, ⁊ primo ad primam partem. Dici hic. q; erheredatus debet cauere de indemnitate. Cõtra, imo et cauere. q; heredem defendat. non de indemnitate, l. ij. post n. §. eo. Sol. fateor, † q; idem est dicere de defendendo, ⁊ promit e de indemnitate: imo qui indẽmitatem promittit cogitur susci e iudicium[b] vt hac l. in prin. conuncto versi. q; si ratum, ⁊ con cta l. ij. post prin. §. eo. Et hoc sentit Jac. de Are. Facit ad hoc C. de in lit. dan. tu Facit l. si quid possessor. in prin. §. de pe. he ⁊ hoc tene menti. quia non reperies alibi ita bene. Ad secũ m partem opp. Dicitur hic, q; mulier dotem recuperauit. Con , mulier constante matrimonio non potest dotem recuperare, rebus. §. omnis autem. de in. do. Quare Ro. dicit hic, q; ma monium est solutum: sed istud est diuinare contra mentem l. no e: vel dicit Roge. dic, q; vir vergebat ad inopiam. Hanc sol. gl. probat in l. si constante. in prin. §. fol. ma. Tamen istam sustinui, , vt ibi diri. Alij vt Jaco. de Aret. dicunt, q; hic matrimonium detur esse solutum respectu soceri defuncti. l. cum hic status. §. socer. §. de do. inter vir. ⁊ vxo. Sed hoc est contra l. ij. in prin. §. abi. quippe nupta est. Alij, vt Azo, dicunt, q; hec mulier de fa o dotem recuperauit, que sibi fuit per heredes soluta: quia de re recuperare non poterat. Hanc sol. Azo. puto veram, ⁊ intel o, q; vxori fuit soluta in casibus in quibus potuit, l. mutus. §. nente. §. de iure do. ⁊ l. quamuis supra solu. matri. Alij, vt Joã. cunt, † q; actio de dote committitur matrimonio constante. l. si stante. §. j. §. fol. ma. Ad illum. §. gl. respõdet dupliciter, ⁊ sic ha s duas lect. in illo §. quas ibi examinau. Durũ est omnino con stimulum calcitrare: q; actione de dote cõstante matrimonio aget. l. ij. post prin. §. e. ibi, quippe nupta est ⁊c. quare tene lect. o. ⁊ lec. Rog. intelligendo, [c] q; vergat ad inopiam. quas lec. exa mam plene in l. si constante. §. j. fol. matr. Item opp. q; solutio ta mulieri non dicitur nocere viro. l. si stichum. §. fi. j. de non. ⁊ §. fi. in prin. j. de verb. obl. Sol. hic non soluitur prorsus alij per ne: sed magis videtur solutum creditori creditoris, vt dictum t in l. ij. §. idem Julianus querit. §. eo. Menio ad. ver. sed si lex ⁊ opp. quod non debeat detrahi filio, q; per familie ercisũ de tionem. hoc consequitur vt debitum. l. si filia. §. j. §. familie ercisc. o. dicit, q; hic matrimonium erat solutum. Solue verius, idem onstante matrimonio. tamen hic agebat actione ex testamẽto, §. idem Jul. ff. eo. Opp. ad ver. q; si ratum, ⁊ videtur, q; non eat defendere: imo sufficit, quod prestet indemnitatem ex for stipulationis. vt §. ea. l. in prin. Sol. iste stipulationes † idem im tant, vt diri. An autem possit precise cogi agere ad defenden m. dic vt l. sed ⁊ he. §. pater. §. de procu. Veritas tamẽ est, quod t ad defendendum teneatur, ⁊ ad suscipiendum iudicium in se, en non precise cogatur. Dic vt ibi Menio ad versi. sed si to . Dicitur hic, q; actio iudicati, datur contra heredem. in eo d retinuit iure Falcidie. Contra, imo datur insolidum, l. si a ⁊ l. si procurator. §. de proc. Dicit gl. ⁊ bene, hic respicit finẽ q; si soluerit insolidũ, heres reuertetur cõtra maritũ, in ea parte que fuit sibi soluta. Querit gl. quid si fuit cautum: Dicit gl. tũc ma ritus posset cõuenire insolidũ: vel aliter, si esset cautũ posset heres insolidum cõuenire. si esset cautum. ⁊ fuit presens tempore stipula tionis. sed hoc non placet gl. per l. si procurator. in fi. de procu. sed Dyn. ibi negat dari actionem in dominũ, ex stipulatione interpo sita per procuratorẽ: sed ex stipulatione interposita per seipsum, non negat quin actio detur. Alij, vt Jaco. de Ra. respondent ad questionem quod si esset cautũ animo nouandi, non posset postea e conuenire. l. delegare. §. de no. Menio ad vers. sed si prius. [d]Hic dicitur, quod quando ipse vellet agere familie ercisc. non posset incõtinenti dotem consequi. Cõtra supra fa. er. l. si filia. §. j. Bl. dicit, intellige, quod hic matrimonium erat solutũ: vel si constaret, ita quod vir sustineret onera matrimonij: tũc incontinenti dotem recuperabit. Quero, quid ad propositum, nonne soluto matri, vir vxorem deberet alere intra annũ, vt not. in §. exactio. C. de rei vxo. actio. Dicunt doc. Intellige, quod hic erat casus, in quo non debebat alere, ⁊ ideo si aliquod lucrũ erat medij temporis, debet esse heredis: sicut quod lucratur ex pacto. l. ij. C. fami. ercisc. Vide te, credo, quod iste leges hodie sunt correcte: q; omne lucrũ quod venit ex dote, vel ex eius occasione, est aduentitiũ, ⁊ debet reddi fi lie, non autem debet esse heredum patris. l. j. C. de bon. que liber. Sed de iure antiquo esset distinguendum, aut maritus ab heredi bus patris petit actione ex testamẽto, ⁊ incontinẽti potest, vt hic. Aut actione fami. ercisc. ⁊ idẽ, si matrimonium constabat, vt §. eo. l. ij. §. idem Julianus querit. ⁊ l. si filia. §. j. §. fami. ercisc. Aut matri monium erat solutũ tunc aut vir alimentabat vxorem, secundum quod not. in §. exactio. ⁊ idem, vt hic, ⁊ l. ij. §. idem Julianus supra eo. Aut eã non alimentabat, ⁊ tunc non potest incontinenti age re, vt hic, in fin. sed hodie secus, vt diri. Menio ad versi. si forte. dicitur hic. qd debet subueniri heredi: quero, qua actione subue niretur: Respon. condictione incerti, vt in glos. Menio ad versi. 4 quid ergo. Dicitur hic, quod † si heres soceri non erat soluendo, potest agere cõtra maritum: quero, qua actione: Ter. hic dicit v tili actione, ⁊ satis hoc placet mihi. ⁊ habet multa remedia. Primo habẽdo ratum in subsidiũ, ⁊ ageret actione mãdati, vel negoti orum gestorum. argu. eius quòd no. supra eo. d. l. ij. §. idem Julianus querit. Item cũ mulier habeat obligata omnia bona soceri, socer habeat condictionem incerti cõtra heredes soceri, illam cõ dictionem incerti vtilẽ posset intentare vxor, l. nomen. C. que res 5 pignor. ob. pos. Tamen posset dubitari: q; gl. videtur dubitare, an veniant nomina. intentata hypotheca. l. heredem. C. de here. ac. ta men veritas est, qd veniunt. Posset etiam habere actionem de do te ex equitate huius legis, ⁊ l. fi. §. de eo per quem factum erit.

ADDITIONES.

a Pater. Pro concordia, aduerte q; promittens indẽmitatẽ etiã si renunciet beneficio de fideiussoribus, potest petere prius excuti principalem, ita Bar. in l. quero. ff. loca. in l. vnde queritur. per illũ ter. ff. commod. ⁊ in l. j. C. de conue. fisc. debi. lib. ⁊. per illum text. vbi Alex. in addi. ad Bar. qui allegib. contrarium in hac l. pater. tu dic saluando Barto. vt per Bal. in l. si pro ea. in rij. q. C. mand. vbi Bal. dicit qd quando promittitur per fideiussorem creditori, pro cedit prima opin. per not. in l. fi. ff. si cer. pe. in l. si stipulatus. §. fin. ff. de verb. obli. ⁊ d. l. j. per Bar. in d. l. quero. Si vero reus promittat fideiussori de conseruando ipsum indemnem, ⁊ tunc procedat se cunda opin. ⁊ fuit de mente Bar. in predictis locis, vel aliter pos set solui secundum diuersa tempora, vt etiam ex mente Bart. ap paret. ⁊ ex forma processionis.

b ALEX. Suscipere iudicium. Fideiussor indemnitatis cogitur suscipere iudiciũ, qd non reperies alibi. Alibi dicitur q; talis pro mittens etiam iure isto habet beneficium excussionis, fin. Bar. ⁊ quod ibi diri in l. quero. §. loc. quod no. vide tamen qd not. Bart. j. ea. l. An autẽ promissio ista contineat fructus vel interesse, vide Bal. in l. ij. C. de sen. que sine certa quant. nam paria sunt, promit tere indemnitatem, ⁊ promittere defensionem.

c ALEX. Jaco. de Are. Adde Bal. in l. cum tibi. C. de cui. ⁊ de natura fideiussionis est quod fideiussor seruetur indemnis. Bald. in l. constitutionibus. C. de vsur. ⁊ vide Bal. in rubr. C. de verborũ significatio. in vij. q. ⁊ no. quod sicut filius mortuo patre potest ac cipere dotem vxoris sue, cauendo eos indemnes, vt hic, istud est verum etiam in patre nepotis, si viuo eo data fuit dos. C. de rei vxo. actio. l. vnica. §. cum que ex stipulatu. ⁊ ibi Bald. in fin. ⁊ l. si fi lia. §. hoc amplius. ff. familie ercisciunde.

d ALEX. Roge. intelligẽdo. Et facit iste ter. ad questio. si marit egit ad rem dotalem constante matrimonio, ⁊ succubit. an sol. ma. vxori agenti obstet exceptio rei iudicate. de quo per Bal. in l. doce. in fi. C. de rei vend.

e ALEX. Sed si prius. Ad istam vide gl. ⁊ Barto. in l. si maritus. ⁊ quod ibi diri. fami. ercisciun.

LEX IX.

Vir vxori. Licet mancipia moriantur, estimatio eorum certa legata debetur. hoc dicit. ¶ Opp. imo videtur, quod mortuis mancipijs, estimatio non debeatur, l. quidam. §. si tibi. ā. de leg. j. Ad idem l. Titie. §. si. eo. tit. Sol. hic loquitur, quando legatur certa quantitas pro pretio serui: secus si serui pretium legaretur, quantitate non expressa. vt ibi. Et hoc forte voluit dicere Ro. qui dicit, certam. Item opp. & videtur, quod teneantur heredes in quantitate non expressa, l. plerunque. & l. in rebus. supra de iure dotium. Solu. intellige, quod decesserunt sine culpa heredis, seu mariti.

LEX X.

Vxori mee. (Legatum in speciebus estimatis & inestimatis comprehendit res, non pretium earundem. hoc dicit.) Quero, que ratio fuit dubitandi? Respon. ratio poterat esse, quia illud adiectiuum, estimata. refertur ad omnia precedētia: quod Iurisconsultus remouet, quia per hoc, legatum fundi Corneliani efficeretur inutile. Quero de vtilitate huius l. respon. vt in gl.

LEX XI.

Si Seie. (Illud quod detrahitur a collegatario mulieris falcidie nomine, accrescit mulieri. h. d.) Ro. ex hac l. si vni legatur fund[a] simpliciter, alij vero animo compensandi cum debito, nihilominus faciūt sibi partes per concursum. Secūdo no. q̃ in eo quod detrahitur per Falcidiam, non faciunt sibi partes per concursum. Tene menti.

LEX XII.

1 Adhibitus ad stipulandum dotem, non videtur adhibitus animo donandi.
2 Adhibitus ad stipulandum animo donandi, si fiat mentio mortis, intelligitur causa mortis.

a **Seia.** [a] Adhibitus ad stipulandum totam dotem, in dubio non videtur adhibitus animo donandi. Item adhibitus animo donandi, intelligitur causa mortis facta est mentio. hoc dicit. ¶ Ho ex hac lege tria. Primo, q̃ dicit, supra dotem, quia per hoc videtur legare dotem, dixi. ā. eo. l.
1 qui ita. Secundo no. q̃ adhibitus ad stipulandum, in dubio non
2 videtur adhibitus causa donandi, † Tertio no. [b] quod adhibitus
b ad stipulandum animo donandi, intelligitur causa mortis. si fiat mentio mortis. Istos duos passus examinaui in l. que dotis. j. solu. matrimo. Alii, signa gl. vltimam que est hic.

ADDITIONES.

a ¶ Seia. Pro concordia. Aduerte si mulier adhibet aliquem ad stipulandum dotem reddi in vnum casum tantum, tunc semper videtur adhibitus animo donandi. Ita intelligit Bar. in l. cum maritus. §. fi. ff. de pa. do. in op. & in l. que dotis. ff. solu. matri. Contrarius alle. in d. l. que dotis. per Aler. in hac l. Seia, maxime in summario. Soluit Aler. q̃ in d. l. cum maritus, constabat de mente donandi. Alia sol. posset dari per illa verba in vnum casum tantum, quia ita non loquitur Bartol. in hac l. Seia, vel aliter posset solui ex verbis Bar. ibidem.

b ANDR. BAR. ¶ Tertio not. & vide gl. in l. fin. C. de dona. cau. mor. & Ho. in l. que dotis ā. soluto matri.

LEX XIII.

Qui dotem in pecunia. Si conditio pro parte est possibilis, sufficit si ei pareatur in eo quod possibile est. hoc dicit. & est notabilis casus. Et hunc passum examinaui in l. j. ā. de condi. institu.

LEX XV.

1 Dicto vnius testis statur ex dispositione testatoris.
2 Testis vnicus facit semiplenam probationem.
3 Testis presumitur iuratus, si reperitur scriptum, testis iuratus, & presente parte, si hoc etiam scriptum reperiatur.
4 Testator si dixit, volo solui omnibus debentibus a me aliquid recipere, & de hoc stetur simplici dicto fratris mei, non valet, nisi aliquibus legitimis presumptionibus hoc presumeretur verum. Item valeret fauore pie cause.
5 Legatum incertum valet fauore dotis.
6 Captatoria voluntas valet in relictis ad pias causas.
7 Dispositione testatoris vel partium ille, cuius dicto stari debet, quando iure teneatur.
8 Assumptus & missus a iudice ad referendum, debet iurare.
9 Presentia partis an requiritur, quando ille, cuius dicto stari debet, refert.
10 Presentia partis non requiritur in relatione nuncij.
11 Presentia partis licet requiratur quando iudex eligit agrimensorem, & eidem dat terminum, vt vadat ad mensurandum: tamen in relatione non.
12 Testis potest dictum suum in scriptis redigere, licet iudex posset eum & videre, & audire loqui.
13 Promissio de stando simplici dicto partis, super damna. & expensas, an valeat.

a **Theopompus.** [a] Ista lex ponit vnum tabulem casum, quando credunt scire, & eam ignorant: & breuiter. hoc dicto vnius testis[b] statur, ex voluntate & dispositione
b defuncti, cuius solius dispositioni staretur. h. d. communiter.
1 nostra colligit duo notabilia. Primo q̃ statur dicto vnius
c stis, & hoc ideo, q̃ testator sic voluit: & sic non ob. l. nuptias.
2 C. de testibus, quod an sit verum j. dicam. Secundo no. q̃ testis facit semiplenam probationem, nec obstat. l. mar. in questionibus: quare dic vt ibi no. ¶ Doct. & Old. in
d legem ad questionem[b], reperitur in actis testis † iuratus. et
3 hoc presumitur iuramentum intercessisse: Videtur q̃ fic. lege cum sua gl. Tamen dicit ipse, tutius est q̃ fiat scriptum seipsum, scilicet de iuramento testis. Examinemus an sit ve- dico q̃ scriptura probat iuramentum. Quandoq̃ enim testimento fit mentio de aliquo quod est possibile expedire tu- instrumentum conficiebatur: instrumentum probat hoc esse, vt no. in l. j. C. de fide instru. & iure hasta fiscali. & l. ex C. de contrahen. & commit. stip. sed non probat partis pro- ideo consulo, q̃ facias scripturam de iuramento, & q̃ pre- sente: sed si scriptura diceret, testis iuratus parte presente
4 diceret. ¶ † Quero, dixit testator sic, volo solui omnibus tibus a me aliquid recipere, vt de hoc stetur simplici verbo fratris mei, an valeat istud relictū? Et hic videtur ter. q̃ non leat. Videte, in hac questione consulu, & dixi sic, primo ef- dum quid imporet, stetur dicto eius. Respon. hoc est, sed eius, l. sciendum §. dictum. ā. de edil. edict. & ideo dico, q̃ sta-
e tas est captatoria, [c] q̃ in secretum alterius voluntatis con- tota ista dispositio, & ideo invalida. l. captatorie. ā. de le. et fi- torias. de heredi. inst. & ideo eius dictū non valet, nisi aliqui- gitimis presumptionibus hoc presumeretur esse verū. Lo-
5 redi. j. de reb[d] dubijs. Non † obstat hec lex, q̃ loquitur de tes- ius fauore legatum valet, licet incertum, l. cum poit. §. geneti iure do. preterea hic constat eum verum dixisse legitimis pre- ptionibus, q̃ testator dixit, portionib[e] in quibus, et q̃ pre- rauit postea, q̃ filia minor haberet tantum quantum alia.
f lunt[f] predicta, † in relictis ad pias causas, & statur voluntati
6 captatorie. c. cū tibi. extra de testa. ¶ † Quero, cū testator
7 q̃ stetur dicto alicuius, [b] vtrū ille qui dicit, debeat iurare vel
g Et hic videtur ter. q̃ sic, dicit enim iuratus scriptū. Videtur
* co sic. Quandoq̃ testator dicit standum esse dicto alicuius
h quod ipse testator sibi dixit: & tunc q̃ dictum illius est quasi modo testimonium voluntatis defuncti, magis quam alterius deponentis: tunc debet deponere per iuramentū [illegible] & l. iurisiurandi. C. de testi. Quandoq̃ testator [illegible] cto alicuius, hoc est, voluntati alicuius, de eo quod [illegible] videbitur: tūc in isto casu non est testis iste. sed magis [illegible] trator: ideo non debet iurare. arg. auth. decernimus [illegible]
* arbi. & l. non ex omnibus. ā. de arbi. & hoc est verum, [illegible] quis est assumptus a testatore, vel a parte simpliciter [illegible]
8 meretur a † iudice dicente, vade ibi, & referas mihi [illegible]
i videtur[b] de tali re, vt medici cū assumuntur videndi [illegible] tunc debent iurare. l. cōparationes. C. de fide instr. licet contra noretur in l. iurisiurandi. C. de testi. & l. j. post prin. ā. de [illegible] cien. Contra predicta facit l. hac edictali. §. his illud. C. de [illegible] nup. vbi videtur dici, q̃ quando a partibus assumitur, debet iu-
k rare, [k] Solu. intellige q̃ assumitur a partibus, de mandato partis, vel assumitur a partibus hoc agentibus, vt iurent [illegible]
9 vt hic. Item quero, † quando aliquis, cuius dicto statur, debet dictū suum, an partes debeant esse presentes? Hic videtur [illegible] non. Videte, quandoq̃ ille cuius dicto statur, debet solum testimonium de voluntate defuncti, tunc in istus voluntas [illegible] clarata, non requiritur presentia partis, vt hic. nec obstat [illegible] pars debet esse presens quando testis iurat. l. si quando. C. [illegible] tibus. quia illud verum est, quando persona testis non est [illegible] bata, quia de facto contra personam testis posset opponi: [illegible] hic persona testis est approbata, vnde non potest opponi
* contra dictum nec contra iuramentum: * nam non posset [illegible] presentia trahere in contrariam sententiam. Nihil enim [illegible] pro sensu iudicat: sed solū voluntatem testatoris declarat. [illegible] doq̃ statur eius declarationi, & de proprio sensu iudicat. [illegible] quiritur presentia partis. l. si quis arbitratu. j. de ver. obl. [illegible] pleniume. in l. mulcta. j. de condi. & demon. & l. quod si [illegible] quid ita. ā. de edi. edic. ideo q̃ eius presentia posset trahere
10 in contrariam sententiam, vt ā. de arb. l. si in tres. Et per hec [illegible] cisionem ad multa. An quando nuncius refert, debeat esse presens? Certe non cum solum referat quod factum fuit [illegible]

sona approbata est. Ad idem. iudex† cōmittit alicui vt vadat,
nsuret illum agrum, ⁊ referat, debet ne esse pars presens? Re-
ideo, [l] in commissione debet esse presens, q2 posset opponere
tra personam, q2 esset suspecta: ⁊ debet dari terminus, vt va-
tali die, ⁊ tali hora ad agrum. l. iij. C. finium regundorū. ⁊ l. ge-
iliter. §. pen. C. de rebus credi. sed relationi non debet esse pre-
. Facit ꝙ dicitur, *quod depositioni pars non debet esse pre
, sed iuramento sic, vt C. de testi. l. si quando. ¶ Quero, an† te
possit deponere [m] dictum suum in scriptis? Puto quod sic: [n] si
en iudex vellet eum videre, ⁊ audire loqui bene posset hoc fa-
, q2 videbit qua trepidatione dicat [o], l. de minore §. tormenta.
questio. sed si dictum suum vellet redigere in scriptis, posset,
ic facit l. discretis. C. qui test. fac. pos. ¶ † Ultimo ista lex facit
uestio. de eo quod quotidie fit, vt promitto Titio restituere
na, ⁊ expensas, que fient in tali lite, de quibus, stetur eius sim
dicto: nunquid valet? Pet. ꝙ non, vt refert Cy. C. de pac. l. si
in conscribendo. Dy. ꝙ sic, l. fi. j. de preto. stip. dic vt ibidem.

ADDITIONES.

EX. ¶ Theopompus. Facit ista lex quid si vnus testis est
probatus, ⁊ datus pro confidato ab vtraque parte, an probet
ne? Bal. in l. in bone fidei. versi. sed dubitabatur de Titio. C. de
re. dicit aut partes consentiunt in persona, ⁊ in dicto, aut in
ona tantum. ⁊ adde ꝙ vbi persona est approbata ab vtraque
te non requiritur iuramentum, secundum Bart. in l. Lucius.
j. de fideius. quando autem dicunt partes, ⁊ conueniunt de
do dicto vnius an faciant plenam fidem, vide gl. ⁊ quod ibi
l. in l. j. C. de sen. que pro eo quod interest, ⁊ vide quod tenet gl.
veniens. ⁊ in c. licet de testi.
EX. ¶ Unius testis. No. ꝙ dicto vnius testis statur in casu
⁊ idē tenet gl. in c. veniens. ⁊ in c. licet. ⁊ in c. cum a nobis. de te
o. Tho. Adde an ⁊ quando partes possint facere ꝙ stetur di
vnius. ⁊ vide Are. in c. proposuisti. de proba. ⁊ in c. quoniā cō-
falsam eo. tit. Lanfran. de Brixia. in repe. eiusdē in ver. testes.
eor. Natan. in cle. sepe. in prin. de verbo. signi. addentes intra.
e. in ver. cicatrix. ⁊ ad materiā huius legis vide late. Alexā. in
l. iiij. ⁊ per totum. ⁊ in consil. cū. versic. sed premissis. in ij. volu.
EX. ¶ Iurisiurandi. Limita vt per Bal. in l. iurisiurandi. C.
est. scilicet si id quod in scriptis deponit, legat, aliter non valet
s depositio.
EX. ¶ Ad questionem. Adde tamen quod bal. in proe. ffo-
n in prin. in ver. item not. h. d. ꝙ sufficit si reperiatur in actis ta
iuratus, ⁊c. q2 tunc presumitur iuramentum intercessisse in so-
ni forma, qua debebat ille iurare. Alleg. no. hic quod bene not.
icit quod no. Inno. in c. innotuit. de eo qui furti ord. suscep. ⁊
od dicit bal. in l. iij. in princip. supra, de iureiur. ꝙ sufficit si ap-
reat de delatione per istum tex. Sed Ant. in c. fraternitatis. de
. ⁊ ad fin. videtur no. tenere contra Bar. ⁊ Rom. in l. sciendum.
verb. ob. ⁊ Abb. in c. tuis. de testi. ⁊ vide Bart. in l. per hanc. C.
erog. mil. anno. lib. xij. ⁊ Bal. in l. si quis in aliquo. C. de eden. Se
ndo idem tenet Bald. in c. j. §. quid sit inuesti. ⁊ Bald. in l. gesta.
de re iudi. ⁊ Bal. in l. iurisiurandi. C. de testibus. ⁊ Bart. in l. ad-
onendi. de iureiurando. ⁊ vide Anto. ⁊ Imo. in cap. fraternita-
. de test. ¶ Adde an si reperiatur in scriptis testes interesse se-
ndum morem, an presumatur presentia iudicis. Ol. cōs. cccxxiij.
LEX. ¶ Est captatoria. Ad hoc facit quod no. Bar. in l. si ita
ipsero. de conditio. ⁊ demonstra. ⁊ hoc sequitur Imo. in l. capta
ias. ff. de here. institu. ⁊ in c. cum tibi. de test.
NDR. BAR. ¶ Fallunt. Et vide moder. in l. captatorie. de
t. mil. ⁊ vide in l. si vacantia. C. de bo. vacan. lib. x.
OMA. ¶ Quero, cum testator dixit. Adde Ias. in l. admonen-
in lec. in ver. pondera etiam. ff. de iureiur. ⁊ quod debent iurare,
cit tex. in c. pastoralis. de excep. tex. in c. cōtinebatur. in verbo, fir
auerit iuramento de despon. impu. ⁊ vide de hoc Bal. in l. eius.
test. Alex. consi. ccccxxxvj. inci. clarissime domine vicarie. facit
am, quia licet aliquid relinquatur conscientie alicuius, intelligi
dummodo iuret. Ita Ange. Pau. de Cast. ⁊ Mod. in l. de pu-
lo. §. qui opus. de quibus ibi per Alex. ff. de no. oper. nunc. vide
am aliquid per Alex. consi. inci. viso themate. ⁊ in consi. inci. vi-
verbis. Ang. in l. apertissimi. C. de iudi. per Panor. consi. lj. ⁊
in j. volu. Ro. consi. xx. Fel. in c. proposuisti. de proba.
LAV. DE SEISS. ¶ Quero, cū testator. Quid autem si sta-
um, dicat ꝙ stetur verbo simplici alicuius, vide Alex. cōs. lxix.
. iij. ⁊ qū debet stari iuramento alicuius de damno ei illato, non
icit ꝙ iuret in principio accusationis, sed postea in meritis. ita
al. notab. in addi. ad Spec. in ti. de primo ⁊ secundo decret. ver.
leo statutū. de quo etiam vide Alex. consi. iij. vol. ij. ⁊ qd ipse po
in l. sepe. j. de re iudic. ⁊ vide multa in materia per Ang. in trac.
lefic. in verb. nec non ad denuntiationem. vide etiam aliquid
r Alex. in l. de pupillo. §. qui opus. j. de no. oper. nuntia.

h ALEX. ¶ Stetur dicto alicuius. Quid importent ista verba stetur dicto suo, vide Bald. in l. j. C. de his que pen. no. ⁊ inci. cōs. Bart. quidam habens bona communia. vbi vide, ⁊ Bald. in l. captatorias. ff. de heredi. institu.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Hoc est verū. Uide Ro. consil. xx. circa medium. vbi ampliat. vide etiam ad hoc. ⁊ alia que hic ponuntur Fely. in c. quia indicante. col. j. de prescript.
i ALEX. ¶ Tibi videtur. Adde quod not. Bart. in proe. ff. forum in fin. princ.
k ALEX. ¶ Debeat iurare. Quod videtur tenere bal. in l. iusiurandum quod ex conuentione de iureiu. ⁊ Ant. in c. finem litibus. de do. ⁊ contu.
* CLAV. DE SEISS. ¶ Nec contra iuramentum. Istud declara ⁊ intellige vt per Fely. in c. causamque. de re iudic.
l ALEX. ¶ Respondeo. Adde bal. in l. minori. C. in quibus cau. ⁊ in l. consentaneum. vlti. col. C. quomodo ⁊ quando iu. ⁊ vide bal. in l. hac. edictali. §. his illud. C. de secun. nu. ⁊ bar. in l. qui bona. §. si. j. de dam. infe. ⁊ bal. in l. iurisiurandi. C. de testibus. ⁊ Ange. in l. j.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Facit quod dicitur. Sequitur Flor. in l. si irruptione. §. fi. col. j. ff. finium regundor.
m POMA. ¶ Quero an testis possit deponere. Contrarium tenuit Bal. in c. j. de testi. ⁊ de hoc vide bart. in rub. de fi. inst. in j. col. in fin. Alexan. in l. legata inutiliter. vlti col. ver. item inducitur iste tex. ff. de leg. j. Rom. cons. xxiiij. incip. pro defensione. in j. colum. Fely. in c. j. de testi.
n ALEX. ¶ Puto ꝙ sic. Sed an possit per procuratorem, vel nūcium deponere, vide bar. in l. qui bona. §. si alieno. de dā. infec. vbi videtur tenere ꝙ non, ⁊ ibidem tenuit bal. in rub. ff. de iureiu. ⁊ Ant. per illum tex. in c. licet de tes. sed Ioan. an. in c. vt circa. de electi. in vj. in nouella. tenet contrarium, ⁊ ita etiam fuit decisum per d. de Ro. ⁊ alias vidi consilium Lud. pro ista parte, ⁊ cum Bart. hic, concordat bal. in l. iurisiurandi. C. de testi. ⁊ bal. in l. in bonefidei. C. de rebus cre. in versi. sequitur videre. ⁊ Imo. no. in c. de testibus. extra de testibus.
o ALEX. ¶ Diceret. Sed an procurator specialis possit ferre testimonium veritatis pro domino, dic ꝙ non, vt voluit Anto. in c. licet ex quadam. de test. hoc fuit dictum domini bar. in l. qui bona. §. si alieno. de dam. infect.

LEX XVI.

Licet placeat.) Si res obligata in dotē detur, ⁊ dos legetur, nō debet ab herede lui. h. d.) Dic vt in l. si res. ff. de leg. j.

LEX XVII.

Qui dotem a matre. Nō est verisimile testatorē velle grauare heredem duplici prestatione. h. d.

LEX XVIII.

Uxori. (Si testator legat vxori que sibi dedit, videtur dotem legare. h. d.) No. ex prin. ꝙ si promitto tibi reddere quicquid mihi dedisti, ꝙ venit id quod dedisti ob causam, si tamen sum obligatus ad reddendum: sed secus si non sum obligatus ad reddendū, vt si mihi dedisti, ex causa emptionis, vel alia.

TITVLVS. V.

De optione legata.

LEX I.

1 ☞ Eligere habens pauperes, ⁊ inter eos bona testatoris distribuere, non potest vnum eligere.

a **Diuus.** [a] (Optionis legatum pluraliter cōceptū, refertur ad tria. hoc dicit.) Hec lex legitur in glo. duobus modis, ⁊ quelibet lectura est no. quod dic vt in gl. ¶ Opp. ꝙ vnus tātum possit eligi, vt omnibus legibus huius tituli. Respond. ibi loquitur, qn̄ relinquitur optio serui in singulari: hic vero loquitur quando legatur optio in plurali. Et sic no. [b] quod si testator iubet† sua bona distribui inter pauperes eligendos per talem, quod ille non potest vnum eligere, [c] ⁊ dare ei omnia, arg. ff. de annuo leg. l. iij. argu. huius l. * Secūdo modo legitur vt in gloss.

(margin: b, 1, c, *)

ADDITIONES.

a ALEX ¶ Diuus. Sed an legatum optionis dicatur genus, vel species, vide Bald. in l. fin. §. fin. C. communia de lega. ⁊ ibi etiam dicit quid si in electione fuit error, an possit tacito consensu confirmari?
b POMA. ¶ Et sic no. Refert, ⁊ sequitur Bal. in l. j. C. de sac. sanc.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN